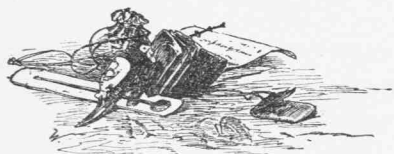

Τῆς δὲ πρὸς τοὺς Σλάβους ἀντιπαθείας τῶν Βυζαντινῶν τρανότατον παράδειγμα φέρεται συνήθως τὸ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ *γαρασδοειδῆς ὕβρις ἐσθλαβωμένη*. Ἡ πολυθρήνη αὕτη ὕβρις ἐλέγη κατὰ τὸν αὐτοκράτορα ὑπὸ περιβολῆτος τινὸς γραμματικῶ, τοῦ Εὐφημίου, πρὸς Πελοποννήσιον καυχώμενον ἐπὶ τῇ εὐγενείᾳ αὐτοῦ. Ἦτο δὲ οὗτος ὁ Λάκων Νικήτας Ρενδόκιος ὁ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Σοφίᾳ πενθερὸς Χριστοφόρου τοῦ υἱοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ. Ποικίλαι ὑπῆρξαν αἱ ἐρμηνεῖαι τοῦ ἐπιθέτου *γαρασδοειδῆς*, ὅπερ τινὲς μὲν θέλουσι συνώνυμον τοῦ *γαδαροειδῆς*, ἄλλοι δὲ παράγουσιν ἐκ τοῦ σλαβικοῦ *γορσοδ* τοῦ σημαίνοντος τὸν πονηρὸν, τὸν ἐπίτριπτον, ἄλλοι πάλιν θεωροῦσι σημαῖνον ὄψιν ζωροαστρικὴν καὶ τις τέλος τῶν ἡμετέρων ἐπειράθη νὰ ἐρμηνεύσῃ ἐκ τῆς μανιατικῆς λέξεως *σγάροδο*, σημαίνουσης ἐρυθρὰν ταινίαν ἣν φέρουσιν ἐπὶ τοῦ ἱματίου μεταξὺ τῆς ὀσφύος καὶ τῶν ποδῶν αἱ γυναῖκες ὧν ζῶσιν οἱ ἄνδρες. Ἄλλ' ὅπως οὐδέποτε καὶ ἂν ἐξηγηθῇ τὸ ὑβριστικὸν ἐπίθετον, ἀναμφήριστον εἶνε, ὅτι ὁ γραμματικὸς Εὐφημῖος ἠθέλησε νὰ ἐγκολάσῃ στίγμα εἰς τὸν Νικήταν ἐπὶ δυσγενείᾳ, ἅτε καταγόμενον ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἣν κατεῖχον κατὰ μέγα μέρος Σλάβοι ἀπὸ τῶν χρόνων Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου. Ὁ πενθερὸς τοῦ Χριστοφόρου ἠλέγγετο ὡς ἔχων ἐπίτριπτον *σλαβόμουτρον*, διὰ νὰ ἐκφρασθῶ οὕτω. Καὶ ὅμως περιεργότατον εἶνε, ὅτι ὁ ἀνὴρ, καθ' οὗ ἐξετοξεύθη αὕτη ἡ ὕβρις, ἦτο ἀξιώτατος μὲν τῆς βασιλικῆς κηδεστίας, λογιώτατος δὲ καὶ ἐντριβέστατος περὶ τὸν Ἕλληνα λόγον, ὡς ἠθλοδειχθῆ ἐκ τῆς παρ' ἐμοῦ μετὰ βραχῶν χρόνον ἐκδόθησμενης συλλογῆς ἀνεκδότων αὐτοῦ ἐπιστολῶν. Μόνον δὲ ἡ δυσμένεια, εἰς ἣν περιῆλθεν ἐν τῇ βυζαντιακῇ αὐτῇ, ἀγαγούσα τέλος καὶ εἰς ἐξορίαν αὐτοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐξηγεῖ τὴν ἐξύβρισιν αὐτοῦ παρὰ τοῦ Εὐφημίου, ἐξ ἧς ἐν καὶ μόνον πασιφανῶς ἐξάγεται, ἡ πρὸς τοὺς Σλάβους περιφρόνησις τῶν Βυζαντινῶν.

Τοὺς δὲ Βουλγάρους, ὧν οἱ μακροὶ ἀγῶνες πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς περιέχουσι σκηνὰς δραματικωτάτας, εἶος ὁ θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Νικήτορου, οὗ τὸ κρανίον ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν νικητὴν Κροῦμμον ὡς ἐπιτραπέζιον κύπελλον, καὶ αἱ νίκαι Βασιλείου τοῦ ἐπικληθέντος Βουλγαροκτόνου, πολλαχῶς ψέγουσιν οἱ Βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ ὡς ἀπίστους καὶ παρασπόνδους. Ἄλλὰ παροιμιακὴν φράσιν ἐξενεχθεῖσαν κατ' αὐτῶν ἐφ' ὕβρις ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν γνωρίζω.

[Ἐπεταὶ συνέχεια]

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

ΤΟ ΠΑΛΑΤΙ

«Στῆς θάλασσης ἀπάνω τὰ νερὰ
Ἔνας τεχνίτης μὲ μυαλὸ καὶ γνώση
Μεγάλο ἀγῶνα εἶχε μιὰ φορὰ
Παλάτι ξακουστὸ νὰ θεμελιώσῃ.»

Ἐβόρειε πέτρες, μάρμαρα, βουνά·
Ὶρίζονε βράχος φοβερός στὸν πάτο·
Ὁ βράχος ἀνεβαίνει τώρα· νὰ
Ποῦ βγαίνει καὶ παλάτι ἀπ' τὰ κάτω.

Ἔτσι καὶ σύ, μ' ὄλη τὴν τρικυμιά.
Στὰ βάθια τῆς ψυχῆς μας νὰ ὀξώσης,
Στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ, ποῦ εἶναι μιὰ,
Παλάτι φοβερὸ νὰ θεμελιώσῃ.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ο ΧΡΥΣΟΚΑΡΑΒΟΣ¹

Διήγημα Ἐδγάρδου Πόου.—Μετάφρ. Ε. Δ. Ροῖδου.

— Ἀνάβα πρῶτον ἕως τὴν ἄκραν τοῦ κορμοῦ καὶ τότε σε λέγω. Πάρε μαζί σου τὸν κάραβον.

— Τὸν κάραβον, ἀφέντη; ἀνέκραξεν ὁ Δίας ὀπισθοδρομῶν μετὰ τρόμου. Τὶ νὰ τὸν κάμω ἐπάνω εἰς τὸ δένδρον; Ἔπειτα τὸν φοβοῦμαι.

— Ἄν φοβῆσαι νὰ ἐγγίσῃς τὸ νεκρὸν καὶ ἀκίνδυνον τοῦτο ζῴφιον, τότε κράτησέ το ἀπὸ τὴν ἄκραν τοῦ κορδονίου. Ἄν δὲν θελήσῃς νὰ τὸν πάρῃς θ' ἀναγκασθῶ νὰ σοῦ σπάσω τὸ κεφάλι μὲ αὐτὴν τὴν ἀξίνην.

— Τὶ ἔχεις πάλιν μαζί μου, ἀφέντη; ἀπάντησεν ὁ Δίας, ἐντραπίεις διὰ τὸ φόβον του. Οὔτε τὸ μαμουῖνι φοβοῦμαι οὔτε τίποτε. Δῶσέ μου το.

Ταῦτα λέγων ἔλαβε τὸν κάραβον ἀπὸ τὴν ἄκραν τοῦ κορδονίου καὶ ἤρχισε ν' ἀναρρίχεται.

Τὸ λείριον εἶναι ἀναμφισβητήτως τὸ μεγαλύτεροπρεπέστατον δένδρον τῶν ὁσῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἐφ' ὅσον εἶναι νέον, ὁ κορμός του εἶναι λευκός, ἀφοῦ ὅμως γηράσῃ ὁ φλοιὸς αὐτοῦ γίνεται τόσοσιν τραχὺς καὶ ὀξώδης, ὥστε ἡ ἀναρρίχσις εἶναι πράγματι πολὺ εὐκολωτέρα παρ' ὅσον φαίνεται. Ὁ Δίας δὲν ἐβρόνδνε νὰ φθάσῃ μὲχρι τῆς πρώτης διακλαδώσεως εἰς ὕψος ἐξήκοντα περίπου ποδῶν.

— Ποῦ πρέπει τώρα νὰ ὑπάγω; ἠρώτησε τὸν Λεγρᾶν.

— Ἀνάβα ἀκόμη ἀπὸ τὸ μέρος αὐτοῦ τοῦ μεγάλου κλάδου.

Ὁ Δίας ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάβασιν χωρὶς πολλὴν δυσκολίαν, μέχρις οὗ ἔγεινεν ἄφαντος εἰς τὸ φύλλωμα τοῦ δένδρου, ὅτε ἠρώτησε καὶ πάλιν.

— Πρέπει ν' ἀναβῶ ἀκόμη;

— Εἰς ποῖον ὕψος εὐρίσκεισαι;

— Εὐρίσκομαι τόσοσιν ὑψηλά, ὅπου διακρίνω τὸν οὐρανὸν ἀπὸ μέσῃ ἀπὸ τὰ φύλλα.

— Μὴ κυττάζῃς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ σκύψε καὶ μέτρησε πόσους κλάδους ἐπέρασες.

— Ἔνα, δύο, τρεῖς, τέσσαρας, πέντε.

Ἔξῃ κλάδους, ἀφέντη.

— Ἀνάβα, ἀκόμη ἕνα.

Μετ' ὀλίγον ἀντήχησε πάλιν ἡ φωνὴ τοῦ Δία, ἀναγγέλλοντος ὅτι ἔφθασε τὸν ἐβδομὸν κλάδον.

— Τώρα, Δία, εἶπεν ὁ Λεγρᾶν μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως προσπάθησε νὰ προχωρήσῃ ὅσον εἶνε δυνατόν πρὸς τὴν ἄκραν αὐτοῦ τοῦ κλάδου. Ἄν ἰδοῖς ἐκεῖ τίποτε παράξενον, μοῦ τὸ λέγεις.

Αἱ τοιαῦται διαταγαὶ διέλυσαν τὰς τελευταίας μου ἀμφιβολίας περὶ τῆς φρενοβλαθείας τοῦ φίλου μου, τὸν ὅποιον ἔπρεπε νὰ εὔρω τρόπον νὰ ἐπαναφέρω εἰς τὴν οἰκίαν του. Τὰ σκέψεις μου διέκοψεν ἡ φωνὴ τοῦ μαύρου κρίζοντος:

— Δὲν ἔμπορῶ νὰ προχωρήσω περισσότερο ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ κλαδί, εἶναι ξερὸ καὶ σαρκιασμένο.

— Δοκίμασέ τον μὲ τὸ μαχαῖρί σου διὰ νὰ ἰδοῖς ἂν εἶναι τὸ ξύλον ὅπως δόλου σαπημένον.

— Μάλιστα σαπημένον. Ὅχι ὅμως ὅσον ἐνόμιζα. Νομίζω ὅτι θὰ ἔμπορῶσα νὰ προχωρήσω ἀκόμη ὀλίγον. Ἄλλὰ μονάχος.

— Τὶ ἐνοεῖς μὲ τὸ μονάχος;

— Ἐνοῶ τὸν κάραβον, ὅπου εἶναι πολὺ βαρὺς. Ἄν τὸν ἄφινω, τὸ κλαδί θὰ ἔμπορῶσε νὰ σηκώσῃ μόνον τὸ ἰδικόν μου βάρδε.

— Σιωπῆ, ἀνόητε. Ἄν ἀφίσης τὸν κάραβον νὰ πέσῃ, θὰ σὲ πνίξω. Προσπάθησε νὰ φθάσῃς ἕως τὴν ἄκραν τοῦ κλάδου καὶ θὰ σὲ δώσω ἕνα τάληρον ὅταν καταβῆς.

— Θὰ προσπαθῆσω. Τώρα εὐρίσκομαι σχεδὸν εἰς τὴν ἄκραν. Ἄλλὰ τί βλέπω Θεέ μου!

— Τὶ βλέπεις; ἀνέκραξεν ὁ Λεγρᾶν τρέμων ἐκ τῆς συγκινήσεως.

— Βλέπω ἕνα κεφάλι νεκροῦ, τοῦ ὁποίου ἔφαγαν τὰ πουλιὰ ὅλον τὸ κρέας. Ἔνα κάτασπρο κρανίον.

— Καλὰ λέγεις, ἕνα κρανίον. Ἄλλὰ πῶς εἶναι προσηλωμένον εἰς τὸ δένδρον.

— Εἶναι καρφωμένο μὲ ἕνα μεγάλο καρφί.

— Πολὺ καλὰ. Τώρα, Δία, πρόσεξε νὰ κάμῃς ὅτι σοῦ εἶπῶ.

— Προσέχω, ἀφέντη.

— Κύτταξε νὰ εὔρῃς τὸ ἀριστερὸ μάτι τοῦ κρανίου.

— Δὲν ἔμπορῶ νὰ διακρίνω ποῖον ἀπὸ τὰ δύο εἶναι τὸ ἀριστερόν.

— Διότι εἶσαι βλάξ. Ἐμπορεῖς τοῦλάχιστον νὰ διακρίνῃς τὸ ἀριστερὸ σου χέρι.

— Τὸ ἀριστερὸ μου χέρι εἶναι ἐκεῖνο μὲ τὸ ὅποιον πελεκῶ τὰ ξύλα.

— Μάλιστα. διότι εἶσαι ζερβός. Λεῖπον τὸ ἀριστερὸ σου μάτι εἶναι τὸ ἀπ' ἐπάνω

¹ Ἴδε σελ. 133.